

„A közösségi foglalkoztatás előtt álló új kihívások és leküzdésében használható módszerek” c. konferencia (Szerencs, 2009. május 20-21.) eredményei

A Kistérségi Fejlesztő Szervezetek Országos Szövetsége 2009. május 20-21-én Szerencsen az OFA által támogatott foglalkoztatási konferenciát szervezett. A tanácskozáson az ország különböző kistérségeiben működő szociális földprogramok, foglalkoztatási paktumok, szociális szövetkezetek, közösségi foglalkoztatási programok képviselői vettek részt, összesen mintegy 60 fő.

A plenáris előadások a közfoglalkoztatás kérdéseit (*Gúr Nándor, az Országgyűlés Foglalkoztatási Bizottságának Elnöke*), a foglalkoztatási paktumok helyzetét (*Gombás József nemzetközi és stratégiai igazgató Nyugat-Dunántúli Regionális Munkaügyi Központ*), a foglalkoztatottság növelését célzó javaslatokat (*Dr. Simkó János foglalkoztatáspolitikai szakértő*) és a szociális gazdaság lehetőségeit (*Dr. G.Fekete Éva, egyetemi docens, Miskolci Egyetem*) tárgyalták. A résztvevők részletesen megismerkedhettek a házigazda, Szerencs város foglalkoztatási projektjeivel és impozáns városfejlesztési tervével. A konferenciát 17 db helyi közösségi kezdeményezéseken alapuló foglalkoztatási projektből összeállított „Projektmustra” egészítette ki.

A szekciók a plenáris előadásokhoz kapcsolódó három témában zajlottak. A foglalkoztatási paktumokra, a közfoglalkoztatásra és a közösségi vállalkozásokra fókuszáló szekciókban a résztvevők arra keresték a választ, hogy (1) milyen eredmények születtek eddig, (2) milyen további lehetőségek látszanak, (3) mik az akadályok ezen lehetőségek kiaknázásában, (4) milyen feladatok fogalmazhatók meg kormányzati, regionális és helyi szinten.

A szekcióvezetők a munka eredményét az alábbiak szerint összegezték:

Foglalkoztatási paktumok - Guitprechné Molnár Erzsébet CELODIN Zala Alapítvány

Eredmények:

- „Hivatalosan” is megjelent kistérségi szinten, a foglalkoztatáspolitikai. Beszélnek róla, keresik a megoldás lehetőségeit. Kialakultak az együttműködés csirái.
- A többcélú társulások a napi munkájuk során egyre kevésbé tudnak a foglalkoztatáspolitikai kérdésekkel foglalkozni, de a kistérségi szinten ezt a feladatot át tudja vállalni a paktum.
- Létrejött kistérségi szinten az a menedzsment szervezet, amely teljes egészben/vagy részben a foglalkoztatáspolitikai kérdésekkel foglalkozik.
- Alkalmazásra került olyan személy/személyek, akik munkakörükénél fogva a foglalkoztatás aktuális kérdéseivel foglalkoznak.
- Rendszeren találkoznak a paktum szereplői/partnerszervezetei, egyeztetik feladatukat, programjaikat, munkájukat.
- Létrejöttek a foglalkoztatási stratégiák.
- Az együttműködések sikeres projekteket generáltak. Pl. foglalkoztatási, vállalkozókat segítő program, munkanélküliek számára szervezett program.

További lehetőségek:

- A jövőben még jobban felértékelődik a paktumok szerepe. (Egyre nagyobb a válság. A kistérségek feladatai egyre jobban eltolódnak a közszolgáltatások felé.)
- Meg kell találni a paktumoknak a helyét a kistérségi fejlesztési/szolgáltatási rendszerben, (puzzle) mert ha nem találja meg, akkor ez kistérségi szinten fehér folt marad.
- Ki kell alakítani a paktumnak (és a menedzsment szervezetnek) a több lábbon állást.

- (partnerségi együttműködés, döntéshozatalban való részvétel, projektgenerálás, önálló kezdeményezések pl. Út a munkához programban való részvétel)
- Nagyobb szerep a térségi foglalkoztatási politikában.
- Pl.1./ Egy Térségi Foglalkoztatási Alap létrehozása (leader-szerűen), amely a helyi munkahelyteremtésre, a helyi foglalkoztatáspolitikai eszközök minőségi változtatására fordítható (talán még a LHH keretében erre van lehetőség!?)
- 2./ A paktumnak legyen javaslattevői, véleményezési joga a térségbe érkező – a munkahelyteremtő/megőrző- pénzek – felhasználásához.

Akadályozó tényezők, problémák:

- Kezdetben nagy a lelkesedés, de aztán a résztvevők elveszítik az aktivitásukat.
- Sok esetben az önkormányzatok „ráülnek, kisajátítják” a paktumot, főleg amíg a pályázati pénz tart.
- A paktum létrehozásában nem igazán az ügy fontossága a fontos, hanem a pénzhez jutás lehetősége.
- Hiányzik az együttműködés kultúrája, tapasztalata. Csak néhány helyen alakultak ki jó módszerek.
- Alkalmatlan személyek vannak az irányító csoport, és a munkaszervezetek élén.
- Külső szervezetek hozták létre, majd működtetik a paktumot, így elveszik a helyi érdekeltég, és feladatvállalás.
- Nincsenek igazán felmutatható eredmények, a jó példákat sem ismerik.

Feladatok:

- A mindig újra kell gondolni a paktum működését, értékelni, változtatni kell!
- A helyi állapotra, helyi értékre, helyi kapacitásra kell alapozni! Helyben kell a szereplőket alkalmassá tenni a feladatok elvégzésére.
- Tanulni kell! – az együttműködést, a kapcsolattartást, a közös gondolkodást.
- Nemcsak a menedzsmentben dolgozókat kellene képezni, hanem a partnerség szereplőit, pl. polgármestereket.
- A működő paktumoknak mindig új célokat kell kitűzni, és azt teljesíteni (A siker tényező nagyon fontos!)
- Javítani kell a kommunikációs csatornákat (a kapcsolattartás több módját is alkalmazni kell)
- Ki kell alakítani a több lábbon állás feltételeit.
- A jó példákat be kell mutatni! Azok is higgyenek be, akik most indulnak, vagy meg nem eredményes a munkájuk.

Közfoglalkoztatás, „Út a munkába” - Juhász Zsolt irodavezető Encsi Többcéli Kistérségi Társulás

Eredmények:

- Több ember dolgozik az önkormányzatok területén, mint eddig, s ez nem csak a látszat, hanem a számszerűsíthető eredmények is igazolják.
- Sokan a fekete gazdaságból átigazoltak a legális foglalkoztatottak körébe.
- A kommunikáció, különösen az elektronikus média erősen befolyásolta, segítette a folyamatot,
- A közmunka programoknak a foglalkoztatáson túl egyéb szociális funkciói is jelentősek voltak (pl. munkaruha juttatás).
- A két program társadalmi hasznossága már jelentkezik – közösséghez, kollektívához való tartozás, újra és egyre erősebben jelenik meg a munka iránti igény.

- Javuló településkép és jobb szociális ellátottság jellemzi azokat a településeket, ahol futottak ezek a programok.
- A feladat bonyolítására, szervezésére szervezetek jöttek létre.
- Oldódtak az előítéletek.

További lehetőségek:

- Benne vannak a rendszerben a jó elemek, amelyek tovább finomíthatók, melynek révén a program hasznossága, eredményessége garantálható.
- A két program konkrét tapasztalatainak átgondolásával, előnyeinek, hátrányainak számba vételével javasoljuk a törvény alkotónak a rendszer tökéletesítését.
- Az aktivitás, a program során megvalósult ötletek kihasználása, elterjesztése ugyancsak javasolt.
- A szekció több tagja javasolta, hogy a foglalkoztatás feltételeit differenciáltabbá téve kvalifikált munkák is elvégezhetők az önkormányzatoknál.
- Ugyancsak erőteljesebben fogalmazódott meg az az igény, hogy legyen lehetőség egyéb (nem önkormányzati) közszolgáltatás végzésére is.

Akadályozó tényezők, problémák:

- Átgondolatlanság, kapkodás.
- Nem átjárhatóak a rendszerek.
- Emberek kerülhetnek ki a perifériára a szabályozás átgondolatlansága miatt,
- Törvényhozók kontra helyi vezetők szerepe a rendszerben.
- Orvosok megfélemlítése (munka alkalmassági vizsgálat, táppénz).
- Stabil bonyolító szervezet hiánya az önkormányzatok túlnyomó többségénél.
- Nincs a települések között összhang, az egységes fellépés, a következetes szabályozás tekintetében.

Feladatok:

- Az ötletek, a jó gyakorlatok összegyűjtése a foglalkoztatás hasznosabbá tételéhez.
- A rendszer átgondolt jobbítása, finomítása.
- A foglalkoztatás differenciáltabbá tétele.
- A rendszerbe nem való emberek kiszűrése.
- Az ellenérdekeltség oldása.
- Az ellentmondó szabályozás megszüntetése.

Szociális gazdaság - Báriné Kántor Magdolna Csereháti Településszövetség

Eredmények:

- A pályázati lehetőségek felismerése, a pályázatok – a pályázati idő alatti – sikeres magvalósítása, egymásra épülő pályázatok benyújtása.
- A célcsoport munkához való viszonyának javulása, a célcsoport közvetlen és közvetett környezetének változása, szemléletformálás és –váltás.
- Egyedi termékek, kielégített szükségletek.
- A továbblépés lehetőségének felismerése mind a szervezetek, mind a célcsoport részéről.
- Kapcsolati tőke erősödése, hálózatok épülése, nyitottabb, fogékonyabb világlátás.
- Pozitív minták .

Lehetőségek:

- Helyi munkaerő - Helyi termék – helyi foglalkoztatás – helyi bevétel.
- Civilek erősebb szerepvállalása.
- Vásárlói kártya bevezetése.
- Egyedi megrendelésre egyedi termék gyártása.

- A pontszerű fejlesztések komplexé válása, a projektek egymásra épülése.
- Térségi és országos összefogás.
- Új, a pénzforgalmat részben kiváltó formák elterjedése.

Akadályok:

- Civilek felkészületlensége, gyengesége, kevés hadra fogható menedzser.
- Partnerség kockázata – nem mindenki egyformán motivált.
- Elutasítás a roma szervezetekkel szemben – előítélet.
- A saját gondolkodást, ötleteket elfojtó paternalizmus.
- Pályázati szabályok: rövid pályázati időszak, rugalmatlanság, célcsoportra vonatkozó merev elvárások.
- Pénzügyi zavarok: a szervezetek likviditási problémái, a kifizetések késése, forgótőke hiánya, képzésének lehetetlensége a pályázati rendszerben.

Feladatok:

- Keresletnövelés: szolgáltató csekkék, tudatos fogyasztás elterjesztése: etikus termelés és vásárlás, a szektorban elkészült termékekre közszféra általi preferálása.
- Pozitív diszkrimináció: az ebben a szférában foglalkoztató civil szervezeteknek járulékutámogatás, adócsökkentés nyújtása .
- Pályázati szabályok alakítása: forgótőke képzése a pályázati támogatásból is, teljesítmény orientáltság ösztönzése, csökkenő intenzitású támogatási koncepciók, minimum 4 éves futamidővel.
- Marketing tevékenység erősítése – presztízstermék fejlesztése – márkanév, közösségi honlapokon való megjelenés.
- Felvásárlóként megjelenő közösségi vállalkozások, integráló és értékesítő szociális szövetkezetek létrehozása.
- Leader lehetőségek kihasználása.
- Hálózatosodás: „Otthon” klaszter, térségi EXPO-k szervezése, országos mintabolt-hálózat.
- Innovációk: új szociális gazdasági formák elterjesztése.

A plenáris előadásokon és a szekciókban elhangzottak alapján a tanácskozás résztvevői összességében az alábbi állásfoglalást alakították ki és fogadták el.

Állásfoglalás **a köz- és civil szféra foglalkoztatási szerepkörének kiszélesítéséről és megerősítéséről**

Mi, a Szerencsen 2009. május 20-21-én a KIFESZ meghívására összejött kistérségi fejlesztők úgy látjuk, hogy a kistérségek fejlesztésében a legnagyobb kihívást a munkahelyek biztosítása és a foglalkoztatottság növelése jelenti. A feladatot a vállalkozói szféra önállóan láthatóan nem képes megoldani. Szükség van a munkahelyekre koncentrálnó gazdaságfejlesztésre és emellett az önkormányzatokra és a civil szférára alapozott foglalkoztatási programok kiterjesztésére. Ez utóbbihoz a közelmúltban elindult kezdeményezések, így a foglalkoztatási paktumok, az Út a munkába program és a közösségi vállalkozások erősítése jó irányt adnak, de a siker eléréséhez mindhárom témában számos megoldandó probléma jelentkezik. A lehetőségek és a beazonosított problémák alapján különösen az alábbi intézkedések meglépése sürgető és elengedhetetlen:

1. A regionális és vidékfejlesztési, valamint a más ágazati források összhangjának, foglalkoztatásra való fókuszálásának megteremtése.
2. A jelenleg gyenge gazdasággal rendelkező kistérségeknek az erőforrásaik hasznosítására ösztönző regionális klaszterekbe való bekapcsolása.
3. A Foglalkoztatási Paktumok tevékenységi körének kiszélesítése, a rájuk épülő foglalkoztatási társaságok kialakulásának és térségre szabott működésének támogatása.
4. Az „Út a munkába” Programban a foglalkoztatás differenciáltabbá tétele, ehhez a szabályozás alakítása és a jó gyakorlatok terjesztése.
5. Az „Út a munkába” Programban az ellenérdekeltségek kiszűrése, a szabályozás ellentmondásainak oldása.
6. Helyi közösségek képessé tétele a közösségi vállalkozásra.
7. A termelésre és foglalkoztatásra fókuszáló szociális szövetkezetek mellett a helyi termékek értékesítésére szakosodott szociális szövetkezetek létrehozásának kezdeményezése és támogatása.
8. Kereslet gerjesztése és a marketing szervezése a szociális gazdaság számára (szolgáltatási jegy, mintabolt-hálózat, vevőkörök, közfeladatok ellátásának szektor-semleges finanszírozása, feladatátadás, „örökbefogadás”, kormányzati és önkormányzati megrendelések).
9. A szociális gazdaság körébe tartozó közösségi vállalkozások számára több éves, csökkenő intenzitású, a forgó tőke képzésére ösztönző támogatást nyújtó programok indítása.
10. A vállalati szféra ösztönzése a szociális gazdaságba finanszírozóként, pénzügyi vagy szakmai támogatóként, megrendelőként való bekapcsolódásra.
11. Közösségi összefogásra épülő, a pénzforgalmat (részben) kiváltó helyi gazdasági rendszerek kialakítása.
12. A foglalkoztatási önkormányzati és civil kezdeményezések közötti folyamatos kommunikáció és tanulási folyamat csatornáinak kialakítása, a partnerségekben résztvevők szemléletének alakítása, jó gyakorlatokkal való megismertetése.

Szerencs, 2009. május 21.